

Η περιφερειακή ανάπτυξη είναι εδώ και καιρό στο ε-γκεντρικισμό και ο συνολικός κεντρικός σχεδιασμός της οικονομικής δραστηριότητας αποτελούν εμπόδια για την ανάπτυξη μιας χώρας, οδηγούν σε σπατάλη πόρων και σε λάθος προγραμματισμούς. Στη χώρα μας, ιδίως από τη στιγμή που η Κοινότητα έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στις περιφέρειες, κεντρική διοίκηση, τοπική αυτοδιοίκηση αλλά και πολλοί άλλοι αναζητούν τρόπους δραστηριοποίησης των περιφερειών. Όπως συμβαίνει συνήθως, η κυβέρνηση απλά χρησιμοποιεί την περιφερειακή ανάπτυξη ως κενό ουσίας σύνθημα και ως προκάλυμμα προώθησης πελαταικής πολιτικής. Ο σχεδιασμός για τα έργα του δεύτερου πακέτου Ντελέρ ήταν η ευκαιρία να αναδειχθεί η περιφερει-

ακή διάσταση, να ενισχυθούν οι διαδικασίες συμμετοχής και να εκπαιδευτούν φορείς και πολίτες σε επιλογές και ιεραρχίες. Αντί αυτού κυριάρχησε πάλι το σύνθημα «ζητήστε όσα περισσότερα», ώστε η κυβέρνηση να αποφασίζει αυτιμέτοχη με τον καταγιγισμό των αιτημάτων, ελεύθερα ποι-ος παίρνει τι.

Το ΠΑΣΟΚ οργανώνει αυτή την περίοδο συζητήσεις για την περιφερειακή ανάπτυξη σε όλες τις περιφέρειες της χώρας. Με μια ομάδα συνεργατών ετοιμάσαμε το ακόλουθο κείμενο για να προωθήσουμε την περιφερειακή πολιτική στη Δυτική Ελλάδα. Πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμο για την αντιμετώπιση του προβλήματος σε όλες τις περιφέρειες

της χώρας και μπορεί να υποβοηθήσει μελλοντικά έναν καλύτερο σχεδιασμό.

1 Συχνά οι προσπάθειες προγραμματισμού αρχίζουν, δυστυχώς, από μηδενική βάση, αγνοώντας ότι κατά το παρελθόν έχουν προγραμματιστεί σειρά παρεμβάσεων που βρίσκονται υπό εξέλιξη σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό.

Οι παρεμβάσεις αυτές έχουν ήδη δεσμεύσει πολύτιμους πόρους αλλά και διαμορφώσει νέες προτεραιότητες για το μέλλον. Συνέπεια αυτής της έλλειψης κάθε προγραμματικής συνέπειας αλλά και των συνεχών εξαγγελιών νέων έργων με σκοπό τον εντυπωσιασμό, είναι η ένταξη στο ΠΔΕ έργων με ελάχιστες ετήσιες πιστώσεις, η ολοκλήρωση των

Σε συνέχεια των προηγούμενων διαπιστώσεων προτείνουμε το σχεδιαζόμενο πρόγραμμα για τη Δυτική Ελλάδα να περιλαμβάνει τέσσερις βασικές ενότητες:

1. Ολοκλήρωση και εκσυγχρονισμός των υπό εκτέλεση έργων.
2. Αναπτυξιακές παρεμβάσεις υπερπεριφερειακής σημασίας.
3. Αναπτυξιακές παρεμβάσεις περιφερειακής σημασίας.
4. Θεσμικές και διαχειριστικές παρεμβάσεις.

Στην πρώτη ενότητα προτείνεται: Η εκκαθάριση του ΠΔΕ από «έργα-φαντάσματα» στο βαθμό που η βραδύτατη υλοποίησή τους απαιτεί πολύτιμους πόρους, ενώ παράλληλα η σκοπιμότητά τους με κριτήρια κοινωνικής ανάγκης και αναπτυξιακής απόδοσης είναι μικρή.

Η επιτάχυνση του ρυθμού υλοποίησης των υπόλοιπων υπό εκτέλεση έργων τα οποία πληρούν τα ανωτέρω κριτήρια. Ιδιαίτερη προτεραιότητα πρέπει να δοθεί σε έργα που αποτελούν βάση για την επιτυχία των νέων παρεμβάσεων που προτείνονται στις επόμενες δυο ενότητες. Οι ετήσιες πιστώσεις για τα έργα αυτά οφείλουν να εξασφαλίζουν ρυθμούς υλοποίησης που να επιτρέπουν την ολοκλήρωσή τους εντός της προσεχούς τριετίας.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στο ΣΠΑ 1989-1993 περιλαμβάνονται οι παρακαμπτήριες αρτηρίες για την Πάτρα, τη Ναύπακτο, τον Πύργο και την Αμφιλοχία. Ο εκσυγχρονισμός της σιδηροδρομικής σύνδεσης Κορίνθου- Πατρών - Πύργου - Ολυμπίας. Το δίκτυο ύδρευσης της Πάτρας, ο βιολογικός καθαρισμός των λυμάτων του Αγρινίου και άλλων πόλεων της περιφέρειας. Η βελτίωση των νοσοκομείων του Πύργου, του Μεσολογγίου κ.λπ.

Σε ποιο στάδιο βρίσκονται τα έργα αυτά και με τι ρυθμούς υλοποιούνται; Παράλληλα με την υιοθέτηση νέων προτάσεων οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε τις αιτίες που καθυστερούν ή και ακυρώνουν στόχους των προηγούμενων προγραμμάτων.

Η βιομηχανία

Η δεύτερη ενότητα παρεμβάσεων στηρίζει ανάγκες της εθνικής οικονομίας και ενισχύει την εξωστρέφεια της περιφέρειας. Οι παρεμβάσεις μπορούν να ενταχθούν στους ακόλουθους άξονες:

- Δίκτυα και μεγάλα έργα υποδομής.
- Βιομηχανική ανασυγκρότηση του νομού Αχαΐας.
- Ανταγωνιστικότητα και ορθολογική διαχείριση της πεδινής γεωργίας.
- Έρευνα και τεχνολογία.

Ο μακροπρόθεσμος ρόλος της περιφέρειας είναι συνάρτηση της γεωπολιτικής της

θέσης, μιας ρεαλιστικής εκτίμησης των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων και των γενικότερων στρατηγικών επιλογών ανάπτυξης της χώρας. Η ένταξη συγκεκριμένων έργων και δράσεων στους ανωτέρω άξονες απαιτεί στενή συνεργασία εθνικών και περιφερειακών αρχών, ώστε τα εθνικά συμφέροντα να εναρμονίζονται με τους περιφερειακούς στόχους.

Πύλη προς ΕΟΚ

Αναλυτικότερα ως προς τους προαναφερθέντες άξονες σημειώνουμε:

Τα «δίκτυα και τα μεγάλα έργα υποδομής» στοχεύουν στον εξοπλισμό της περιφέρειας για τον κυρίαρχο ρόλο της ως δυτική πύλη της Νότιας Ελλάδας προς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Προκειμένου να κατανοηθεί ο ρόλος αυτός πρέπει να τονιστεί ότι δεν αποτελεί συγκυριακό φαινόμενο συνδεδεμένο με τη σημερινή εμπλοκή στα βόρεια σύνορα της χώρας. Αποτελεί μακροπρόθεσμη στρατηγική επιλογή γιατί είναι η μόνη που:

- Εξασφαλίζει «μεταφορική αυτόνομη» στην Ελλάδα παρακάμπτοντας τα προβλήματα διέλευσης από χώρες εκτός του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου.
- Προσφέρει μοναδική ευκαιρία για την έξοδο των δυτικών περιοχών της Ελλάδας από την περιθωριοποίησή τους τις καταδικασαν οι γεωφυσικές δυσχέρειες και οι αναπτυξιακές επιλογές του παρελθόντος.
- Αξιοποιεί την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής ναυτιλίας και τις τεχνολογικές εξελίξεις στις θαλάσσιες μεταφορές.
- Προσφέρει εναλλακτική διέξοδο στο υπερχρεωμένο λιμάνι του Πειραιά.
- Ελαττώνει τον οδικό φόρτο του άξονα Αθηνών - Θεσσαλονίκης.

Στο πλαίσιο αυτό, οι παρεμβάσεις που θα προταθούν πρέπει να εξασφαλίζουν όχι

αλλά την ευχερή διέλευση επιβατικών και φορτίων αλλά την αναπτυξιακή αξιοποίησή της με συμπληρωματικά μέτρα δημιουργίας νέων δραστηριοτήτων στην περιφέρεια.

Η «βιομηχανική ανασυγκρότηση του νομού Αχαΐας» προτείνουμε να ενταχθεί στις δράσεις εθνικής και όχι περιφερειακής προτεραιότητας λόγω της εθνικής σημασίας του βιομηχανικού ιστού της Αχαΐας. Η βιομηχανική περιοχή της Αχαΐας αποτελεί ένα από τους ελάχιστους βιομηχανικούς πόλους της χώρας. Διαθέτει μεσαίες και μεγάλης κλίμακας μονάδες με βιομηχανικά έμπειρο εργατικό δυναμικό, αφορά άμεσα την ευημερία του τρίτου σε μέγεθος αστικού κέντρου της χώρας και δεν συνδέεται με κάποιο φθινόπωρο διεθνώς κλάδο παραγωγής.

- Η χρηματοοικονομική ενίσχυση των υφιστάμενων μεταποιητικών επιχειρήσεων,

- η εξασφάλιση οικονομικών συγκέντρωσης και κοινών υπηρεσιών μέσω της χωροθέτησης νέων μονάδων σε μια σύγχρονη βιομηχανική περιοχή,

- η εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού και
- η κοινωνική συναίνεση που μπορεί να προκύψει από τις θεσμικές πρωτοβουλίες που προτείνουμε πιο κάτω, αποτελούν βασικά σημεία μιας πολιτικής ανασυγκρότησης. Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει ο πόρος 2 των διαρθρωτικών ραμείων της ΕΟΚ για τις περιοχές βιομηχανικής παρακμής είναι ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί.

Γεωργία: προσοχή

«Η ανταγωνιστικότητα και η ορθολογική διαχείριση της πεδινής γεωργίας» είναι ο πόρος που επίσης επιβάλλεται να επιδιωχθεί με μια υ-τερπεριφερειακή προσέγγιση, δεδομένου ότι η επέμβαση κάλυψης βασικών ανα-

γκών της εσωτερικής αγοράς σε τρόφιμα, η στήριξη του ισοζυγίου εξωτερικού εμπορίου και η προμήθεια πρώτων υλών για βασικούς κλάδους της ελληνικής μεταποίησης αποτελούν εθνικές προτεραιότητες και βασίζονται στην αριστοποίηση της εκμετάλλευσης των σχετικά λιγοστών πεδινών εκτάσεων της χώρας.

Εξάλλου οι άξονες αγροτικής στρατηγικής για τις πεδινές εκτάσεις της περιφέρειας Δ. Ελλάδας εντάσσονται σε ένα γενικό πλαίσιο αναδιάρθρωσης της χώρας και μακροοικονομικής προσαρμογής που διέπει την προσπάθεια ενσωμάτωσης της ελληνικής οικονομίας στην ευρωπαϊκή. Παράλληλα η σταδιακή μεταρρύθμιση της

μεταλλεύσεις και η ανάπτυξη εναλλακτικών καλλιεργειών και συμπληρωματικών μορφών απασχόλησης. (Π.χ. μεταποίηση αγροτικών προϊόντων στην εκμετάλλευση και απευθείας πωλήσεις στον τελικό καταναλωτή, εκτατικοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας με περιορισμό στη χρήση βιομηχανικών μέσων παραγωγής, γεωργίας κ.ο.κ.).

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι η άκρατη εντατικοποίηση των καλλιεργειών στα πεδινά έχει οδηγήσει σε σοβαρότατη σπατάλη πολύτιμων υδάτινων πόρων και περιβαλλοντική καταστροφή από τη χρήση χημικών ουσιών. Δεν υπάρχουν πλέον περιθώρια για συνέχιση τέ-

Ολοκληρωμένα ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ τοπικής ή τομεακής ανάπτυξης με σαφείς προτεραιότητες και εσωτερική συνοχή μπορούν να αποδώσουν εντυπωσιακά αποτελέσματα.

ΚΑΠ και η αναμενόμενη συμφωνία της GATT οδηγούν σε σταδιακή μείωση της προστασίας και των γενικευμένων επιδοτήσεων που απήλασε η γεωργία κατά την τελευταία δεκαετία.

Οι εξελίξεις αυτές θα θέσουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα πολλών αγροτικών κοινοτήτων. Η γεωργική δραστηριότητα δεν μπορεί πλέον να αποτελέσει πεδίο επέκτασης της απασχόλησης ή ποσοτικών αυξήσεων στην παραγωγή. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που θα προκύψουν πρέπει να επιδιωχθεί η προώθηση αγροτικών δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας, η διεύθυνση σε νέες αγορές, η προώθηση βελτιωμένης τεχνολογίας για μικρές εκ-

τοιμαχικών χωρίς να τίθεται άμεσος κίνδυνος οριστικής υποβάθμισης των φυσικών πόρων.

Η προτεινόμενη εγκατάλειψη του στόχου ποσοτικής επέκτασης της γεωργικής παραγωγής στα πεδινά και η αναμενόμενη συρρίκνωση της γεωργικής απασχόλησης απαιτούν νέες θεσμικές παρεμβάσεις στον τομέα της αγροτικής πολιτικής. Ειδικότερα απαιτούν αναμόρφωση της συνεταιριστικής λειτουργίας, μείωση του κόστους της γεωργικής γης, προστατευόμενης την από την πίεση που ασκούν οικιστικές και τουριστικές χρήσεις, προσέλκυση νέων γεωργών με σύγχρονη επαγγελματική κατάρτιση και συνεχή παροχή τεχνικής υποστήριξης από αρμόδιους

Αρθρο του ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ και ομάδας συνεργατών του στο ΠΑΣΟΚ

κρατικούς φορείς.

• Στον τομέα «Έρευνα και τεχνολογία» η περιφέρεια διαθέτει ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα: το Πανεπιστήμιο Πατρών με σημαντική διεθνή παρουσία στην τεχνολογική έρευνα. Το κυριότερο πρόβλημα, όμως, είναι η αποστασιοποίηση της πανεπιστημιακής έρευνας από τις τεχνολογικές ανάγκες αλλά και τις ανάγκες σε εξειδικευμένο επιστημονικό δυναμικό των επιχειρήσεων της περιφέρειας. Ομοίως παρατηρείται αδυναμία αξιοποίησης της εφαρμοσμένης έρευνας για ανάπτυξη νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η έλλειψη φορέων και θεσμών που να επιτρέπουν τη διασύνδεση της πανεπιστημιακής έρευνας και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης με το παραγωγικό περιβάλλον είναι βασική αιτία αυτού του φαινομένου.

Η ανάπτυξη εξειδικευμένων υπηρεσιών και συλλογικών οργάνων για τη διασύνδεση έρευνας και μεταπτυχιακής κατάρτισης με τις παραγωγικές δραστηριότητες της περιφέρειας, σε συνδυασμό με την προ πολλού προταθείσα δημιουργία ενός τεχνολογικού πάρκου, είναι η καταλληλότερη απάντηση στο πρόβλημα. Ιδιαίτερα ως προς το τεχνολογικό πάρκο, τοπικιστικές αντιδράσεις και αστήρικτες ανησυχίες δεν πρέπει να καθυστερήσουν άλλο την υλοποίησή του.

Η γέφυρα Ρίου

Οι παρεμβάσεις της τρίτης ενότητας για την περιφέρεια Δ. Ελλάδας μπορούν να ενταχθούν στους ακόλουθους άξονες:

- Επείγουσες ανάγκες αστικών υποδομών.
- Ολοκληρωμένα προγράμματα προστασίας και ανάπτυξης του ορεινού χώρου.
- Ενίσχυση του εκσυγχρονισμού των τοπικών ΜΜΕ στη μεταποίηση και τον τουρισμό.
- Αξιοποίηση του ανθρώπι-

οποίων καθυστερεί για δεκαετίες, με μηδενική απόδοση των ήδη επενδεδυμένων κεφαλαίων.

2 Ως αντίδραση στην πολυδιάσπαση των πόρων σε μικρά έργα χωρίς αναπτυξιακή σημασία επικρατεί σήμερα η τάση του άκρατου γιγαντισμού. Από το ένα άκρο περνάμε στο αντίθετο, αφού προτείνεται από την κυβέρνηση της Ν.Δ. η συγκέντρωση του συνόλου σχεδόν των πόρων σε μικρό αριθμό πολύ μεγάλων έργων υποδομής, κύρια στον τομέα των μεταφορών. Αγνοούνται έτσι κρίσιμες και επείγουσες κοινωνικές ανάγκες, η ενίσχυση των πρωτοβουλιών για ενδογενή ανάπτυξη, παρεμβάσεις προστασίας του περιβάλλοντος, η υποστήριξη των ορεινών πληθυσμών

κ.ο.κ. Η μεγάλη κλίμακα δεν αποτελεί όμως εγγύηση αναπτυξιακής αποτελεσματικότητας. Ολοκληρωμένα προγράμματα τοπικής ή τομεακής ανάπτυξης με μικρότερης κλίμακας παρεμβάσεις αλλά με σαφείς προτεραιότητες και εσωτερική συνοχή μπορούν να αποδώσουν εντυπωσιακά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.

3 Στα περισσότερα περιφερειακά προγράμματα οι προτάσεις κατατάσσονται, κατά τρόπο κοινότοπο και εξαιρετικά ανώφελο από πλευράς ολοκληρωμένου σχεδιασμού, στις κατηγορίες: πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής τομέας και υποδομές. Η μεγάλη ανομοιογένεια του περιεχομένου καθεμιάς κατηγορίας οδηγεί σε έναν κατάλογο παρεμβάσεων χωρίς εσωτερική συνοχή και σαφείς στό-

χους. Η απουσία προτεραιοτήτων οφείλεται, πρώτιστα, στην προσπάθεια να χωρέσουν όλες οι προτάσεις χωρίς να δυσανεμισθεί κανείς. Συνήθως όμως το τελικό αποτέλεσμα απογοητεύει όλους λόγω της ανεπάρκειας των πόρων.

4 Αδικοιολόγητα μικρή σημασία αποδίδεται συνήθως στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, στην προστασία του περιβάλλοντος, στη βιομηχανική ανασυγκρότηση, στον καθορισμό χρήσεων γης, στην αναμόρφωση θεσμών και διοίκησης. Όλοι αυτοί οι τομείς στα περισσότερα περιφερειακά προγράμματα βρίσκονται στο περιθώριο, με γενικόλογες αναφορές και ελάχιστους συγκριτικά πόρους. Για τη σημερινή ελληνική πραγματικότητα αποτελούν όμως προβλήματα πρωταρχικής σημασίας.

νου δυναμικού.

— Προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

• Οι προτεραιότητες συμπλήρωσης της αστικής υποδομής αποτελούν κατεξοχήν αντικείμενο εκτίμησης των τοπικών αρχών και καμία έξωθεν εισήγηση δεν έχει νόημα στο θέμα αυτό. Εκείνο όμως που πρέπει να τονισθεί είναι ότι το επίπεδο αστικής υποδομής πρέπει να συμβαδίζει με τις λοιπές αναπτυξιακές παρεμβάσεις στην περιφέρεια. Ιδιαίτερα πρέπει να προβλεφθούν οι επιπτώσεις από τα σχεδιαζόμενα μεγάλα έργα. Π.χ. η γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου είναι φυσικό να δημιουργήσει ασφυκτικές πιέσεις χρήσης γης στην περιοχή του Ρίου όπου συμπιέπει ο μείζων αυτός συγκοινωνιακός κόμβος με το πανεπιστήμιο, με το νοσοκομείο, με έντονη τουριστική και οικιστική ανάπτυξη, με διάσπαρτες βιομηχανικές μονάδες κατά μήκος της εθνικής οδού και με το σχεδιαζόμενο τεχνολογικό πάρκο.

• Περιορισμένα είναι, επίσης, τα περιθώρια για πραγματικά νέες ιδέες στα μέτρα υποστήριξης των ΜΜΕ (Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων) εκτός ίσως από θέματα χρηματοδότησης. Ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80 ο ΕΟΜΜΕΧ έθεσε φιλόδοξους και καινοτόμους στόχους παροχής προηγμένων υπηρεσιών. Χρηματοδοτούμενος από τα ΜΟΠ εφάρμοσε ένα ευρύ δίκτυο συμβουλευτικών υπηρεσιών παράλληλα με τα χρηματοδοτικά κίνητρα του Ν. 1262/82. Σειρά μεταγενέστερων κοινοτικών πρωτοβουλιών είχαν επίσης ως αντικείμενο τις υπηρεσίες στήριξης των ΜΜΕ. Όμως τόσο από πλευράς του όγκου των επενδύσεων που κινητοποιήθηκαν όσο και από πλευράς βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ τα αποτελέσματα παραμένουν πενιχρά.

Αιτία δεν είναι η έλλειψη μέτρων αλλά ο τρόπος εφαρμογής τους και το γενικότερο κλίμα της λειτουργίας των ΜΜΕ στη χώρα μας. Ως προς το τελευταίο επισημαίνεται ότι η προσφυγή μιας ΜΜΕ στις κρατικές υπηρεσίες προϋποθέτει ότι η επιχείρηση λειτουργεί στην επίσημη οικονομία χωρίς αφανείς δραστηριότητες. Όμως η ανθούσα παραοικονομία στο χώρο των ΜΜΕ απέτρεψε μεγάλο αριθμό απ' αυτές να κάνουν χρήση των προσφερόμενων δυνατοτήτων. Παράλληλα ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των ΜΜΕ κατέστησε πολλούς επιχειρηματίες καχύποπτους να κοινοποιήσουν τις επιχειρηματικές τους πρωτοβουλίες συνεργαζόμενοι στο πλαίσιο των κοινών υπηρεσιών για προμήθειες πρώτων υλών, για διείσδυση σε νέες αγορές

κ.λπ., που προσέφερε ο ΕΟΜΜΕΧ.

Οι μικρομεσαίοι

Ως προς τον τρόπο εφαρμογής πρέπει να επισημανθεί ότι η συγκεντρωτική, αδιαφανής και γραφειοκρατική διαχείριση των προσφερόμενων υπηρεσιών σε συνδυασμό με τη βραδύτητα εξεύρεσης εξειδικευμένων στελεχών με γνώση του παλμού της αγοράς (της λεγόμενης «πίτσας») δεν συνετέλεσε στην κατάκτηση της εμπιστοσύνης των ΜΜΕ. Ετσι, σε πολλές περιπτώσεις, η χρήση των σχετικών υπηρεσιών επελέγη απλώς ως μέσο κάλυψης ταμειακών αναγκών.

Με βάση τις πιο πάνω διαπιστώσεις ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο σύστημα εφαρμογής των μέτρων στήριξης των ΜΜΕ. Σημαντική βελτίωση θα είναι η αποκέντρωση και η ανάληψη της διαχείρισης από περιφερειακούς φορείς που λειτουργούν με επιχειρηματικά κριτήρια. Οι περιφερειακές αναπτυξιακές εταιρείες με μεικτή συμμετοχή τοπικών αρχών και συλλογικών επαγγελματικών ή και ιδιωτικών φορέων μπορεί να προσφέρουν ένα κατάλληλο πλαίσιο εφαρμογής. Τέλος η παρούσα ασφυκτική για τις μικρές επιχειρήσεις κατάσταση στον τομέα της χρηματοδότησης, λόγω του απαγορευτικού ύψους των επιτοκίων, είναι πρόβλημα που επίσης απαιτεί άμεση αντιμετώπιση. Χωρίς επαρκείς πόρους για επενδύσεις δεν μπορούμε να ελπίζουμε σε βελτίωση ανταγωνιστικότητας και αξιοποίηση του πλέγματος των υπηρεσιών που προαναφέραμε. Προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα σύνδεσης των προσφερόμενων συμβουλευτικών υπηρεσιών με χαμηλότοκα επενδυτικά δάνεια επιδοτούμενα από πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του συστήματος σφαιρικών επιχορηγήσεων (global grants) που προβλέπουν οι κανονισμοί των διαρθρωτικών ταμείων.

«Πιλότος»

• Τα «Ολοκληρωμένα προγράμματα προστασίας και ανάπτυξης του ορεινού χώρου» προτείνονται ως πιλοτική δράση για την περιφέρεια Δ. Ελλάδας προκειμένου να αντιμετωπισθεί κατά τρόπο μακροπρόθεσμο και ρεαλιστικό η επιταχυνόμενη αποψίλωση των ορεινών πληθυσμών. Οι μέχρι σήμερα στασιμαδικές παρεμβάσεις και οι πολιτικές επιδοτήσεων δεν έχουν αποτρέψει την απεργή-μωση του ορεινού χώρου.

Η πλήρης εγκατάλειψη περιοχών με μεγάλη ιστορική και πολιτισμική παράδοση, με ευαίσθητη περιβαλλοντική ισορροπία αλλά και με πλούσιους δασικούς, τουρι-

στικούς κ.λπ. πόρους μπορεί να αποτραπεί μόνο στο πλαίσιο ολοκληρωμένων προγραμμάτων που θα αντιμετωπίζουν συνολικά τα κύρια αίτια της απεργήμωσης. Τα προγράμματα αυτά θα αφορούν δίκτυα ορεινών υποδομών και κοινωνικών υπηρεσιών, με συνεξέταση των δυνατο-

τήτων για πληθυσμιακές μετακινήσεις, τη δασική εκμετάλλευση και βιοτεχνία, την εκτακτική γεωργία και κτηνοτροφία, τη χειροτεχνία, ειδικές μορφές τουρισμού και άλλες επιμέρους δραστηριότητες (μελισσοκομία, πετροφωκαλλιέργειες κ.ο.κ.). Η μορφή και το ύψος των με-

ταβιαστικών πληρωμών που αναγκαστικά θα συνοδεύουν αυτές τις αναπτυξιακές παρεμβάσεις πρέπει να αποτελούν οργανικό μέρος των προγραμμάτων.

• Η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της περιφέρειας είναι πολυσύνθετο και εξαιρετικά κρίσιμο για το

μέλλον της θέμα. Ειδικότερα όσον αφορά τα θέματα επαγγελματικής κατάρτισης οι όποιες αποφάσεις δεν μπορούν να ληφθούν αυτοτελώς, δηλαδή ξεκομμένες από τους σχεδιασμούς και τις εκτιμήσεις εξελίξεων στους επιμέ-

Συνέχεια στη σελ. 62

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΣ!

Για να ενημερώνεις αύριο υπεύθυνα αλλά και να διαμορφώνεις την Κοινή Γνώμη, εκτός του ότι πρέπει να δουλέψεις σκληρά, πρέπει να προσέξεις σε ποιους θα εμπιστευθείς τις σπουδές σου...

Κι αυτοί δεν μπορεί παρά να είναι εκείνοι που θα σου εξασφαλίσουν το μέλλον σου καλύτερα: οι επαγγελματίες του ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, όλοι μάχιμοι δημοσιογράφοι - μέλη της ΕΣΗΕΑ!

Σήμερα το Α.Κ.Δ.Ε. είναι η μόνη σχολή που προσφέρει 2 πλήρη προγράμματα σπουδών, για τις ειδικότητες:

- Εξωτερικός συντάκτης (Ρεπόρτερ)
- Εσωτερικός συντάκτης (Επί της Ύλης)

Δ/ση σπουδών: Γιώργος Τράγκας (SKY 100,4).
Διάρκεια σπουδών: 5 εξάμηνα

Πρακτική εξάσκηση σε υπερσύγχρονα ραδιοτηλεοπτικά στούντιο!

* Ραδιοφωνικό στούντιο: Χαλκοκουδύλη 9 - Πλ. Κάνιγγος
* Τηλεοπτικό στούντιο: Παπαρρηγοπούλου 3 - Πλ. Κλαυθμώνος

Εγγυημένη επαγγελματική ένταξη: Όλοι οι σπουδαστές του Α.Κ.Δ.Ε. κάνουν τη διπλωματική τους εργασία (5ο εξάμηνο) στον SKY 100,4 και σε αθηναϊκές εφημερίδες.

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Το κέντρο της επιτυχίας

Ελάτε να σας ενημερώσουμε για το νέο θεσμό των Ι.Ε.Κ.

Πληροφορίες και εγγραφές: Χαλκοκουδύλη 9, Πλατεία Κάνιγγος
Τηλ.: 3639.223, 3632.296, Fax: 3632.296

Dynamic

Μια αναπτυξιακή πρόταση για τη Δυτική Ελλάδα

Συνέχεια από σελ. 57

ρους κλάδους της περιφέρειας. Η επιτυχία των προγραμμάτων κατάρτισης εξαρτάται από το βαθμό ολοκλήρωσης που θα έχουν εξασφαλίσει με την εφαρμοζόμενη κατά τομέα διαρθρωτική πολιτική και με την ικανότητα ταχείας ανταπόκρισης στις ευμετάβλητες συνθήκες των αγορών εργασίας. Διαφορετικά οδηγούμεθα στα γνωστά αποτελέσματα κατασπατάλησης πόρων για σεμινάρια που δεν προσφέρουν ουσιαστικά επαγγελματικά εφόδια στους αποφοίτους τους.

Ως παράδειγμα της άμεσης σχέσης των πολιτικών αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού με τις λοιπές διαρθρωτικές εξελίξεις θα αναφερθούμε στην περίπτωση του πρωτογενή τομέα που στην περιφέρεια Δ. Ελλάδας αντιπροσωπεύει το 43% περίπου των απασχολούμενων.

Μέσα στην τρέχουσα δεκαετία, αναμένεται να παρατηρηθεί μια σημαντική μείωση του ανθρώπινου δυναμικού του πρωτογενή τομέα της περιφέρειας. Τα αίτια της μείωσης εντοπίζονται κυρίως στη γήρανση του πληθυσμού της υπαίθρου και στην αυξημένη ροπή για έξοδο από τη γεωργία, που αναμένεται να ακολουθήσει τη μείωση των πραγματικών εισοδημάτων σύμφωνα με τις προηγηθείσες εκτιμήσεις (βλ. ανταγωνιστικότητα πεδινής γεωργίας). Εάν η μείωση αυτή των αγροτικών εισοδημάτων αφηθεί να οδηγήσει σε ανεξέλεγκτη έξοδο από την αγροτική παραγωγή (που κατά ορισμένους υπολογισμούς μπορεί να υπερβεί το 45% του τρέχοντος επιπέδου απασχόλησης), τότε ο αγροτικός τομέας και η υπαίθρος κινδυνεύουν να στερηθούν των πλέον δυναμικών τους στελεχών, δηλαδή των νεαρότερων και με σχετικά υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης αγροτών.

Μια βασική κατεύθυνση πολιτικής πρέπει να στοχεύει επιλεκτικά στην εξασφάλιση ικανοποιητικών εισοδημάτων και κατά συνέπεια στην παραμονή στον αγροτικό τομέα των αγροτών εκείνων που έχουν τα επιθυμητά χαρακτηριστικά. Οι καινοτομίες στην τεχνολογία της γεωργικής παραγωγής εμφανίζονται με τέτοιους ρυθμούς που η συνεχής επαγγελματική κατάρτιση και η έγκαιρη και συστηματική παροχή της σχετικής πληροφόρησης καθίστανται απαραίτητες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της ελληνικής γεωργίας και συνεπώς των εισοδηματικών της προοπτικών. Η δραστηριοποίηση των ΚΕΓΕ, η αναβάθμιση των πάμπολλων νοτιοτύπων γεωργικής έρευνας με δραστική αύξηση της σχετικής χρηματοδότησης και κυρίως η δημιουργία δικτύων για τη διάχυση της πληροφόρησης αποτελούν, αναμφισβήτητα, προτεραιότητες.

● Η προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαχρονική αναπτυξιακή πορεία της περιφέρειας. Με δεδομένο ότι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος πλήττει κυρίως τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις, που στερούνται δυνατοτήτων διαφυγής, μια ισχυρή περιβαλλοντική πολιτική έχει και χαρακτηριστικά αναδιανομής.

Ο ευρύτερος στόχος της περιβαλλοντικής προστασίας περιλαμβάνει τους άξονες:

α) Της διαφύλαξης ευαίσθητων οικοσυστημάτων και ανθρώπινων μνημείων.

β) Της ορθολογικής διαχείρισης των φυσικών πόρων ώστε να διασφαλίζονται μακροπρόθεσμα τα υπάρχοντα αποθέματα και

γ) Της αναβάθμισης του περιβάλλοντος με την αποκατάσταση των ζημιών από την έως τώρα αλόγιστη χρήση των πόρων.

Ως προς τον πρώτο άξονα ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στην προστασία των υδάτινων οικοσυστημάτων (λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου, Τριχωνίδα κ.λπ.), περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (π.χ. Βουραϊκός), αλλά και ανθρώπινων μνημείων (αρχαιολογικοί χώροι, παραδοσιακοί οικισμοί, μοναστήρια κ.λπ.).

Ως προς το δεύτερο άξονα επείγουσα ανάγκη είναι η ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων, των ορυκτών πρώτων υλών, που θα δεχθούν μεγάλες πιέσεις ζήτησης από τα σχεδιαζόμενα έργα υποδομής και τη συναφή οικοδομική δραστηριότητα, και των δασικών πόρων, η προστασία των οποίων συνδέεται άμεσα με τα προαναφερθέντα ολοκληρωμένα προγράμματα για τον ορεινό χώρο.

Ως προς τον τρίτο άξονα είναι σαφές ότι προέχει η απορρύπανση των ακτών και των εσωτερικών υδάτων, οι αναδασώσεις καμένων εκτάσεων και η συνολική και οριστική αντιμετώπιση της διάθεσης απορριμμάτων των αστικών κέντρων και των αγροτικών και τουριστικών οικισμών. Οι νέες τεχνολογίες στον τομέα αυτό σε συνδυασμό με τους κατάλληλους θεσμούς κοινωνικής συναίνεσης μπορούν να υπερβούν τα σημερινά εμπόδια.

Η τέταρτη ενότητα αφορά θεσμικές και διαχειριστικές παρεμβάσεις για την υλοποίηση των προηγούμενων προτάσεων.

Η βιομηχανική ανασυγκρότηση, η χωροθέτηση των υποδομών, η πολιτική γεωργικής και αναδιάρθρωσης, η προστασία του περιβάλλοντος, που τίγονται στα προηγούμενα, ακόμα και όταν υπάρχει η πολιτική βούληση για την υλοποίησή τους, προαλούν συνήθως έντονες συγκρούσεις τοπικού, συντεχνιακού, κερδοσκοπικού περιεχομένου. Οι συγκρούσεις αυτές, ενισχυμένες από κακή πληροφόρηση και από συντηρητικές δυνάμεις αντιπολίτευσης, ακυρώνουν στην πράξη τους όποιους σχεδιασμούς, υπό το φάσμα του πολιτικού κόστους.

Καθίσταται συνεπώς σαφής η ανάγκη θεσμοθέτησης οργάνων κοινωνικού διαλόγου και ενημέρωσης κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται η απαραίτητη κοινωνική συναίνεση. Για κάθε κατηγορία δράσης εκπρόσωποι των επωφελομένων και θιγόμενων κατά περίπτωση κλάδων, τάξεων, περιοχών κ.λπ. πρέπει έγκαιρα να εμπλέκονται στη φάση σχεδιασμού, οι δε τελικές αποφάσεις θα λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές ύστερα από δημόσιο διάλογο στα τοπικά μέσα ενημέρωσης. Προκειμένου ο διάλογος να είναι τεκμηριωμένος και εποικοδομητικός, πρέπει να καταστεί πάγια αρχή ότι κάθε αναπτυξιακή παρέμβαση στηρίζεται σε επαρκείς μελέτες κόστους - οφέλους και περιβαλλοντικών επιπτώσεων προς τις οποίες υπάρχει ευχερής πρόσβαση των ενδιαφερομένων.

Στον τομέα της διαχείρισης το νομικό πλαίσιο του Ν. 1622/86 είναι σαφές ότι πρέπει να συμπληρωθεί με την αποκέντρωση πόρων προς την περιφερειακή διοίκηση και με ενίσχυση του στελεχιακού της δυναμικού. Η δημιουργία ενός περιφερειακού ταμείου (παρόμοιου με το νομαρχιακό) για τη χρηματοδότηση των δράσεων της τρίτης ενότητας είναι το κύριο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.